

ІНВЕСТИЦІЙНЕ БЕЗПЕКОВЕ СЕРЕДОВИЩЕ В УМОВАХ ЛОКАЛЬНИХ КОНФЛІКТІВ І ВОЄН

Н. М. УХНАЛЬ, доктор філософії з економіки,
ДННУ «Академія фінансового управління», м. Київ, Україна

З останніх десятиліть ХХ століття національні соціально-економічні системи перебувають під впливом викликів регіональних інтеграційних альянсів і наслідків глобалізаційних процесів, котрі мають як позитивні, так і негативні ефекти. У сучасних умовах світового розвитку інфляційний тиск, фіскально-монетарна нестабільність, криза банківського сектору та критичний рівень державного боргу порушують стійкість ключових ланок в системі економічної безпеки та запас міцності фінансових інструментів і важелів впливу на соціально-економічний розвиток. Локальні конфлікти і війни спричиняють вимушену міграцію населення, продовольчу кризу, зuboжіння незахищених верств населення, внутрішні економічні проблеми наповнення державного бюджету, дефіцит платіжного балансу, нестабільність функціонування банківської сфери, які можуть вести до внутрішньої напруги в суспільстві та недовіри до політичного керівництва країни [1].

Теоретичні та практичні аспекти управління інвестиційною діяльністю та безпеки інвестиційного простору висвітлені у працях багатьох вітчизняних вчених таких, як О. Амоша, О. Білорус, М. Диба, Т. Затонацька, Ю. Корнеєва, З. Луцишин, О. Михайловська, Л. Федулова, Л. Шинкарук та інші. Значний внесок у дослідження питань формування та забезпечення інвестиційної безпеки, ідентифікації загроз та пошуку напрямів їх мінімізації зробили: Г. Андрусек, Б. Бузан, О. Власюк, Г. Пастернак-Таранущенко, А. Сухоруков, М. Церетелі, В. Шлемко та інші. Незважаючи на значну розробку зазначених проблем, недостатньо дослідженими залишаються питання поліпшення інвестиційного середовища, особливо, в контексті російської агресії та визначення напрямів повоєнного відновлення. Мета полягає у розробленні практичних пропозицій щодо вдосконалення інвестиційної політики задля економічної резильєнтності.

В Україні попередня оцінка збитків від російської агресії станом на кінець 2022 р. перевищує 700 млрд дол., зокрема, пошкодження / знищення інфраструктури зросло до 138 млрд дол., руйнування житлового фонду склало 54 млрд дол., об'єктів критичної інфраструктури –35,6 млрд дол., втрати промисловості та підприємницької діяльності – 13 млрд дол. [2]. До найбільших підприємств, що зазнали прямих збитків, належать: Азовсталь, Маріупольський металургійний комбінат імені Ілліча, Мотор Січ, Нібулон.

У 35,3 млрд дол. оцінюють збиток українській екосистемі – шкода заподіяна природним заповідникам, лісовому сектору внаслідок забруднення повітря, підземних і поверхневих вод та ґрунту, недоступність лісів через мінування оцінюється в 739 мільйонів доларів США протягом наступних двох років від початку війни) [3; 4]. Прямі збитки від руйнувань внаслідок агресії РФ проти України станом на початок листопада 2022 р. оцінюються у майже 136 млрд дол., найбільшу частку серед яких займає пошкодження житлового

фонду, об'єктів інфраструктури та промислових підприємств – 52,5 млрд дол., 35,6 млрд дол., та 13,0 млрд дол. відповідно [5], а також знищено або пошкоджено сотні освітніх та медичних закладів, десятки нафтобаз, торгових центрів, об'єктів культурної спадщини.

Безпечне економічне середовище є важливим чинником для сприяння інвестиційній діяльності та економічного розвитку в країнах, що розвиваються. Поліпшення економічної, у тому числі інвестиційної безпеки обумовлює збільшення приватних інвестицій шляхом зменшення рівня невизначеності щодо отримання прибутку та повернення інвестиційного капіталу [6]. Цілком доцільним є думка Т. Пікетті, який обґрунтовує, що інвестиції в основні засоби є визначальним фактором зміцнення і розвитку національної економіки, зокрема інфраструктури, промисловості, інституційних секторів реальної економіки [7].

У цьому аспекті позитивний вплив чинить диджиталізація державних адміністративних послуг, обумовлюючи посилення динаміки цифрової трансформації економічних відносин держави з бізнесом і суспільством, тим самим зменшуючи рівень корупції та підвищуючи довіру іноземних партнерів та інтерес інвесторів у різних секторах – аграрний, переробна промисловість, малий бізнес, «зелена енергетика», культурна, наукова та освітня діяльність, критична інфраструктура. Інституційним поштовхом у відновленні економіки України та, зокрема, об'єктів інфраструктури, є донорська допомога. У грудні 2022 р. на міжнародній зустрічі було виділено майже 1,5 млрд дол. на відновлення енергетичної інфраструктури та грант від США обсягом 2 млрд дол. на виплату соціального забезпечення пенсіонерів і внутрішньо переміщених осіб та заробітної плати працівникам цивільного захисту. У 2023 р. Велика сімка (G-7) надасть допомогу обсягом у 32 млрд дол., Світовий банк – обсягом 610 млн дол. на вирішення критичних потреб [8]. Окрім міжнародної фінансової та гуманітарної допомоги, важливим є питання виплати репарацій, у тому числі передання російських активів з країн Європи та Північної Америки.

Разом з тим, необхідне створення інституційного середовища, яке може включати агентство щодо протидії корупції, шахрайству, нецільового використання саме у сфері отримання міжнародної допомоги (військової, макроекономічної, гуманітарної) від країн-партнерів із залученням закордонних незалежних експертів, прийняття відповідних законодавчих ініціатив, створення інформаційної платформи збору, оброблення та аналізу отриманих фінансових та ресурсів військового призначення.

Література:

1. Індекс війни. Моніторинг воєнних конфліктів у світі 2022 року. URL: <https://ussd.org.ua/2023/01/20/indeks-vijny-monitoring-voyennyh-konfliktiv-u-sviti-2022-roku/> (дата зверення: 31.01.2023).
2. Загальна сума прямих збитків, завдана інфраструктурі України через війну, зросла до майже \$138 млрд. 2023. 24 січня. URL: <http://bit.ly/40d9oUj>. (дата зверення: 31.01.2023).
3. Reznikov Oleksii / Twitter. 2023. 2 січня. URL: <https://bit.ly/3JqjgUC>. (дата зверення: 31.01.2023).
4. Ukraine Rapid Damage and Needs Assessment / World Bank. URL: <https://bit.ly/3wEVa0P>. (дата зверення: 31.01.2023).

5. На листопад 2022 року загальна сума збитків, завдана інфраструктурі України, складає майже \$136 млрд / Київська школа економіки. URL: <http://bit.ly/3uRGPxe> (дата зверення: 31.01.2023).

6. Poirson H. Economic Security, Private Investment, and Growth in Developing Countries. IMF Working Paper No. 98/4. URL: <https://ssrn.com/abstract=882216>. (дата зверення: 31.01.2023).

7. Piketty T. About capital in the twenty-first century. American Economic Review. 2015. No. 105. P. 48-53.

8. Огляд інструментів підтримки фінансової стійкості у період воєнного стану в Україні / Національний інститут стратегічних досліджень. URL: <https://niss.gov.ua/> (дата зверення: 31.01.2023).